

Oktatási Esélyekért! kutatócsoport¹

Kutatásvezető: Dr. Híves-Varga Aranka

Kutatócsoport tagok: Dr. Fehérvári Anikó, Dr. Széll Krisztián (senior kutatók), Horváth Gergely (kutatási asszisztens)

1. A kutatócsoport által két év alatt elvégzett munka

Az kutatási-fejlesztési program első két évében (2021. szeptember 01.-2023. augusztus 31.) a kutatócsoport a tervek szerint haladt. Változást elsősorban a többlettevékenységek (fejlesztések nagyobb mennyisége, a tervezettnél több publikáció) jelentettek csak az eredeti elképzelésekhez képest. Kisebb problémát okozott egy iskolában a fejlesztést végző mentor személyének többszöri változása, de sikeres volt az ebből adódó személyi váltás. Szintén kisebb probléma, hogy a nyomon követett tanulók közül néhányan lemorzsolódtak, de ez kutatást nem befolyásolja.

Az alábbiakban sorra vesszük a két év fejlesztés-kutatás lépéseit, mérföldköveit

A. Fejlesztési lépések

- A kutatócsoport **2021. szeptemberében** pontosította az elképzeléseit a pályázati támogatásnak megfelelően, kialakította a tudományos-szakmai szerepeket, bevonta a junior kutatókat. A kutatócsoport szakmai-tudományos eseményeinek, eredményeinek és a csoport tagjainak transzparens bemutatását a program elején létrehozott és folyamatosan frissülő honlap (magyar és angol nyelven) biztosítja (<https://btk.pte.hu/hu/Oktatasi-Eselyekert>).
- **2021. októberében** megtörtént vizsgálatban résztvevő közoktatási intézmények kiválasztása (N.10). A kiválasztás szempontjai között szerepelt, hogy az intézményben és a bevont 5. osztályokban felülreprezentált legyen a hátrányos helyzetű, köztük roma tanulók aránya, legyen az intézménynek szakmai tapasztalata a tanulók sikeres támogatásában, különböző fenntartójú intézményi kör legyen megszólítva, akik nem vesznek részt a Tanítsunk Magyarorszáért Programban.
- Intézményenként 1-1 pedagógus mentori feladatokra való szakmai felkészülése **az egész tanév (2021/2022) során** zajlott. A felkészülést havi online és 3 alkalommal többnapos találkozók segítették, megerősítve a pedagógusok és a kutatócsoport együttműködését. Kialakításra került a hálózati tanulás rendszere (Teams-csatorna), amely a pedagógusok és a kutatók közötti folyamatos kapcsolattartás, információ- és jógyakorlatok megosztásának felületeként funkcionál.
- A programban résztvevő mentor-pedagógusok együttműködve és a kutatócsoport segítségével intézményükre szabott és pályorientáció fókuszú és a családok együttműködését generáló mentorálási tervet készítettek **2022. júniusig**, amely a **2022/2023** tanévtől lépett életbe. A **tanév során** folytatódtak a havi rendszeres találkozók (személyes és online), mely segítette a mentori tervek megvalósítását, kiigazítását és a tapasztalatcserét. **2023. augusztusában** személyes találkozón megtörtént a 2023/2024-es tanévre vonatkozó mentorálás tervezése. A személyes találkozók a Pécsi Tudományegyetemen, illetve az iskolákban (eddig Gyulaj és Dencsháza) zajlottak.
- A mentor-pedagógusok munkáját további intézmények, (Pécsi Gandhi Gimnázium, a Pécsi Evangélikus Roma Szakkollégium és a PTE Wlisslocki Henrik Szakkollégiuma) által kínált szolgáltatások kísérik. **A pályázat során folyamatos** ezen két intézmény kollégáival való együttműködés, a középiskolások és szakkollégisták felkészítése a mentori munkát támogató tevékenységekre. A Gandhi Gimnázium kollégái programokra invitálják a mentorált diákokat,

¹ <https://btk.pte.hu/hu/Oktatasi-Eselyekert>

illetve félévente 1 alkalommal pályaeorientációs beszélgetést tartanak minden iskolában a mentorált diákok számára. A gandhis középiskolások (20 fő) Iskolai Közösségi Szolgálat keretében kortárs-mentori feladatokat látnak el **2023. februártól**. A szakkollégisták (10 fő) **2022. őszén** 2 alkalommal, **2023 tavaszán** 4 alkalommal látogattak el minden iskolába, pályaeorientációs és személyiségfejlesztő foglalkozást tartani. Mind a középiskolások, mind a szakkollégisták folytatják a tevékenységeiket, melynek 2023/2024-es tanévre vonatkozó tervei **2023. augusztusában** elkészültek – összhangban az iskolai mentor pedagógusok terveivel. A tanulók mentorálása 3 tanéven keresztül zajlik.

B. A fejlesztést követő kutatási lépések

- A kutatási folyamat első két évében több hazai és nemzetközi **szakirodalomfeltáró, a kutatást megalapozó** tudományos munka készült, melyek közül 5 megjelent, 1 megjelenés alatt áll (lásd publikációkat).
- A kutatócsoport 2022. tavaszán, mind a 10 bevont iskolát, társadalmi környezetét, valamint tanulói körét vizsgáló **helyzetfeltáró kutatást** készített, amely a kutatási-fejlesztési programba bevont intézmények lokális jellegzetességeit, eltéréseit és bemeneti adatait mérték fel. Ebből a helyzetelemző vizsgálatból háttér tanulmány készült.
- A kutatócsoport tagjai eddig már **több hazai konferencián** (HuCER 2022, ONK 2021és 2022) szimpózium keretében prezentálták kutatási eredményeiket. Sikeresen pályáztak a 2023-as ONK-n szimpózium-megjelenésre, illetve előadással 2023. októberében az IAE nemzetközi konferenciájára.
- A kutatócsoport **junior kutatói közül ketten a 36. OTDK-n** mutatták be kutatásaikat, Hajdu Noémi különdíjas, Horváth Gergely első helyezett lett.² Mindketten 2023 őszétől a PTE Oktatás és Társadalom Neveléstudományi Doktori Iskola ösztöndíjas hallgatói, kutatási témájuk kutatócsoportunkhoz kapcsolódik.
- A **fejlesztési folyamat tudományos vizsgálatához** 2022 tavaszán a kutatócsoport senior kutatói előkészítették a vizsgálat alapját adó mérőeszközöket. A támogatási időszak 4 etapban történik mérés, ebből kettő már megvalósult, 2022 őszén és 2023 tavaszán. Ezen tanulói longitudinális adatok alapján elemezhetővé válik a megvalósuló mentori beavatkozások hatékonysága. A mérőeszközök mind kvantitatív (online kérdőív, a teljes vizsgált populáción), mind kvalitatív (strukturált interjú, véletlenszerű kiválasztás alapján történő mintavétellel) adatok szolgáltatását biztosítják.

2. Megjelent publikációk

Tudományos folyóiratcikkeink közül kettő (egy magyar nyelvű, egy Q2) a kutatásunkhoz kapcsolódó szisztematikus szakirodalom áttekintés.

Fehérvári, A., Felső, E., Benkő, B., & Varga, A. (2022). Preventív programok a korai iskolaelhagyás csökkentésére a nemzetközi szakirodalom alapján. *Iskolakultúra*, 32(2), 74–82. Elérés forrás: <http://www.iskolakultura.hu/index.php/iskolakultura/article/view/43607>

Fehérvári, A., & Varga, A. (2023). Mentoring as prevention of early school leaving: a qualitative systematic literature review. *FRONTIERS IN EDUCATION*. 8 Paper: 1156725 , 15 p. (Q2) <https://www.frontiersin.org/articles/10.3389/educ.2023.1156725/full>

² Az OTDK előadásait a Pécsi Tudományegyetemen megrendezésre kerülő Országos Tudományos Diákköri Konferencián mutatták be (2023. 05. 11-13.). Pályamunkájukat a Nevelésszociológia altagozatba nyújtották be. Előadásuk címe: Hajdu Noémi: „Egy kisiskola 30 éve. A rendszerváltás óta bekövetkezett egyes oktatáspolitikai változások hatásai egy intézmény példái egy intézmény példáján keresztül.”; Horváth Gergely: „A „Tanítsunk Magyarországot” mentorprogram mentorainak elemzése az inklúzió folyamatelvű modellje szerint.” Az absztraktkötet elérhetősége: <https://drive.google.com/file/d/17Zc6VSLiDgGc5aua7X2JiwKpUeU3dJBD/view>

Három angol nyelvű írás (köztük 2 db Q2-es) a vizsgálati területünk főbb tématerületét (korai iskolaelhagyás, roma tanulók iskolai eredményessége, mentorálás) vette górcső alá. A negyedik (megjelenés előtt álló Q1) is ebbe a körbe tartozik.

Bocsi, V., Varga, A., & Fehérvári, A. (2023). Chances of Early School Leaving—With Special Regard to the Impact of Roma Identity. *EDUCATION SCIENCES*, 13: 5 Paper: 483 , 14 p. (Q2) <https://www.mdpi.com/2227-7102/13/5/483>

Varga, A., Trendl, F., Fehérvári, A., (2023). The Power of Community: Supporting the Learning Path of Roma University Students. *Journal of Social Studies*, 2023:14 (3), 117-144. <https://jsser.org/index.php/jsser/article/view/4962>

Horváth, G., Fehérvári, A., Felső, E., & Varga, A. (2023). “My tutor was the one who...” – Tutoring in a Roma Student Society. In Óhidy, A. (Ed.). *Mentoring-Projekte für Roma-Kinder in Europa* (Vol. 49, pp. 357–374). https://www.ph-freiburg.de/fileadmin/shares/Projekte/Roma-Studien/Dateien/Mentoringbook_neu.pdf

Fehérvári, A., & Széll, K. Roma or Non-Roma: Ethnic Issues in Hungarian Education. *Intercultural Education* (Forthcoming) (Q1)
Várható megjelenés: 2023 vége

3. A kutatócsoport hatása

Disszeminációs események

Tudományos fórumokon adunk számot a kutatási folyamatunk aktuális eredményeiről.

Konferencia-megjelenéseink:

Benkő Bernadett, Felső Edit & Fehérvári Anikó (2022). Nemzetközi mentorprogramok a korai iskolaelhagyás megelőzésére. In Juhász Erika & Katteín-Pornói Rita (szerk.). (2022). *Oktatás egy változó világban – Kutatás, innováció, fejlesztés, ABSZTRAKTFÜZET*, (pp. 31). Hungarian Conference on Educational Research HuCER 2022. <http://hera.org.hu/wp-content/uploads/2022/05/Absztraktk%C3%B6tet-2.pdf>

Fehérvári Anikó & Varga Aranka: A korai iskolaelhagyás kérdései – egy mentorprogram megalapozása. In Juhász Erika & Katteín-Pornói Rita (szerk.). (2022). *Oktatás egy változó világban – Kutatás, innováció, fejlesztés, ABSZTRAKTFÜZET*, (pp. 189). Hungarian Conference on Educational Research HuCER 2022. <http://hera.org.hu/wp-content/uploads/2022/05/Absztraktk%C3%B6tet-2.pdf>

Hajdu Noémi & Varga Aranka (2022). Az inkluzivitás jellemzői iskolai és társadalmi környezetben. In Juhász Erika & Katteín-Pornói Rita (szerk.). (2022). *Oktatás egy változó világban – Kutatás, innováció, fejlesztés, ABSZTRAKTFÜZET*, (pp. 21). Hungarian Conference on Educational Research HuCER 2022. <http://hera.org.hu/wp-content/uploads/2022/05/Absztraktk%C3%B6tet-2.pdf>

Hodász Kata & Lehmann Livia (2022). Az inkluzivitás jellemzői tanulói környezetben. In Juhász Erika & Katteín-Pornói Rita (szerk.). (2022). *Oktatás egy változó világban – Kutatás, innováció, fejlesztés, ABSZTRAKTFÜZET*, (pp. 164). Hungarian Conference on Educational Research HuCER 2022. <http://hera.org.hu/wp-content/uploads/2022/05/Absztraktk%C3%B6tet-2.pdf>

Szimpózium a XXII. Országos Neveléstudományi Konferencián.

A Szimpózium címe: Oktatási Esélyekért! pályaorientációs mentori tevékenységgel.
Szimpóziumvezető: Dr. Híves-Varga Aranka

Előadások:

- Fehérvári Anikó – Varga Aranka: Korai iskolaelhagyás preventív programok – egy mentorprogram megalapozása. In Steklács János & Molnár-Kovács Zsófia (szerk.). *21. századi képességek, írásbeliség, esélyegyenlőség. Absztraktkötet. XXII. Országos Neveléstudományi Konferencia.* (pp. 204). Pécsi Tudományegyetem Bölcsész- és Társadalomtudományi Kar Neveléstudományi Intézet.
- Hodász Kata – Lehmann Livia: Pályaorientáció, támogató programok a magyar közoktatásban a hazai szakirodalom alapján. Szisztematikus irodalom-áttekintés 1997-2022. In Steklács János & Molnár-Kovács Zsófia (szerk.). *21. századi képességek, írásbeliség, esélyegyenlőség. Absztraktkötet. XXII. Országos Neveléstudományi Konferencia.* (pp. 205). Pécsi Tudományegyetem Bölcsész- és Társadalomtudományi Kar Neveléstudományi Intézet.
- Hajdu Noémi – Varga Aranka: Az inkluzivitás jellemzői és lehetőségei hátrányos helyzetű iskolai és tanulói környezetben. Helyzetfeltárás egy pályaorientációs mentorprogram indulásakor. In Steklács János & Molnár-Kovács Zsófia (szerk.). *21. századi képességek, írásbeliség, esélyegyenlőség. Absztraktkötet. XXII. Országos Neveléstudományi Konferencia.* (pp. 206). Pécsi Tudományegyetem Bölcsész- és Társadalomtudományi Kar Neveléstudományi Intézet.
- Széll Krisztián – Fehérvári Anikó: Egy hazai mentorprogram vizsgálatának kutatási protokollja. In Steklács János & Molnár-Kovács Zsófia (szerk.). *21. századi képességek, írásbeliség, esélyegyenlőség. Absztraktkötet. XXII. Országos Neveléstudományi Konferencia.* (pp. 207). Pécsi Tudományegyetem Bölcsész- és Társadalomtudományi Kar Neveléstudományi Intézet.

A Konferencia absztraktkötete:

https://konferencia.pte.hu/sites/konferencia.pte.hu/files/ONK_absztraktkotet_2022.pdf

A kutatáshoz kapcsolódóan szabad hozzáférésű Podcast készült 2023. nyarán, melyet egyetemi hallgatók és köznevelésben dolgozók körében terjesztünk.

<https://nevtud.ppk.elte.hu/content/ez-is-nevtud-a-nevelestudomanyi-intezet-podcastja.t.28433?m=8035>

Kutatási terveink alapvetően nem változtak a különböző visszajelzések alapján, azonban mind a többszöri tudományos megjelenés, mind a köznevelésben dolgozó pedagógusokkal történő folyamatos és interaktív munka segíti fókuszaink pontosodását. A szakmai tudományos diskurzus egyúttal megerősített fejlesztési-kutatási célunk fontosságát.

A kutatás-fejlesztésben a beszámolási időszakban dolgozók köre

PhD hallgatók (3 fő):

Csovcics Erika (PTE BTK „Oktatás és Társadalom” Neveléstudományi Doktori Iskola)
Székely-Trendl Fanni (PTE BTK „Oktatás és Társadalom” Neveléstudományi Doktori Iskola)
Tószegi Zsófia (PTE BTK „Oktatás és Társadalom” Neveléstudományi Doktori Iskola)

Neveléstudomány MA képzés hallgatói (5 fő):

Felső Edit (ELTE PPK NI)
Benkő Bernadett (ELTE PPK NI)
Hajdu Noémi (PTE BTK NTI, Wlislócki Henrik Szakkollégium)
Hodász Kata (PTE BTK NTI, Wlislócki Henrik Szakkollégium)
Lehmann Livia (PTE BTK NTI, Wlislócki Henrik Szakkollégium)

Szakkollégista hallgatók (12 fő):

Bodnár Anita Barbara, Deres Boglárka, Drubina Zoltán Gábor, Csonka Dániel, Nagy Krisztofer, Nagy Vivien, Kárpáti József, Hodász Kata, Horváth Gergely, Keresztesy Veronika, Lehmann Livia, Orbán Anna. (PTE BTK NTI, Wlislócki Henrik Szakkollégium)

Középiskolai diákok – Gandhi Gimnázium (kortársmentorok az „Iskolai Közösségi Szolgálat” keretében), (18 fő):

Balázs Gábor Rudolf, Földvári Szilárd, Grünfelder Rebeka, Harmati Adrián, Harmati Dániel, Ignác Réka, Ignác Viktória Noémi, Ignác Viktória Noémi, Kácsor Béla, Kárpáti Renátó, Mátrai Dóra, Orsós Adrienn, Orsós László Márk, Orsós Noémi, Orsós Vanessza, Sőreg Richárd, Szoboszlai Szabina, Sztojka Nikolett (Gandhi Gimnázium, Technikum, Kollégium, Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola)

Közoktatásban foglalkoztatott (mentor és támogató) pedagógusok: 15 fő.

Bathó Edit (*Würtz Ádám Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola, Tamási*)

Breszkovics József (*Drávamenti Körzeti Általános Iskola Darányi Tagiskolája, Darány*)

Frittmann-Juhász Tünde (2023. január 30-tól jelenleg, *Zsigmond Király Általános iskola, Szabadszentkirály*)

Gáspár Katalin (*Pécsi Református Kollégium Csikesz Sándor Általános Iskolája, Drávafok*)

Gyenis-Prisztács Bianka (2022. szeptember 1-2023. január 31. *Zsigmond Király Általános iskola, Szabadszentkirály*)

Jakab Natália (*Gandhi Gimnázium, Kollégium, Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola; Pécs*)

Kőszegi Krisztián (*Pécsi Evangélikus Roma Szakkollégium, Pécs*)

Lacza Zoltánné Ildikó (*Magyar Máltai Szeretetszolgálat Galló József Általános Iskola, Gyulaj*)

Markos Gabriella (*Sugovica Sportiskolai Általános Iskola, Baja*)

Miskolczi Nóra (*Magyarok Nagyasszonya Katolikus Általános Iskola, Sükösd*)

Nezdei Ildikó (*Dencsházai-Hobol Általános Iskola, Dencsháza*)

Pápai Boglárka (*Gandhi Gimnázium, Kollégium, Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola; Pécs*)

Szabóné Illés Alíz (*Vajszlói Kodolányi János Szakközépiskola, Szakiskola és Általános Iskola, Vajszló*)

Szuhánszky Csilla Andrea (2021. szeptember 1-2022. június 30. *Zsigmond Király Általános iskola, Szabadszentkirály*)

Uri Gergely (*Bogádmindszenti Általános Iskola, Bogádmindszent*)